

Közös feladatok a 11. és 12. évfolyamos versenyzőknek

1. Mutassa be a források és saját ismeretei alapján a középkori magyar állam bukásának külpolitikai okait 1490-1541 között! Térjen ki arra a folyamatra, amelynek során Magyarország idegen hatalmak érdekkörébe került ebben az időszakban!
(15 pont)

„Aggodalmaitokat fejezitek ki megválasztásunkkal kapcsolatban és a francia király azon fondorlataira hivatkozva, melyek célja, hogy megválasztásunkat megakadályozza és önmagát választassa meg, az a véleményetek, hogy inkább Don Ferdinánd infáns vagy valamely harmadik személy részére kellene a koronát megszerezni. Válaszul kijelentjük, hogy alaposan megfontolt okunk volt arra, hogy a koronát magunknak s ne másnak követeljük... Ha az Általatos javasoltaknak megfelelően lemondanánk a koronáról fivérünk vagy valamely harmadik javára, ezzel elveszíthetnénk császárságunkat, becsületünket és tekintélyünket. Mert semmit sem kívánnak a franciák jobban, mint hogy dinasztiaink ereje és hatalma megrendüljön, s birodalmunk Spanyolországra, Ausztriára és Burgundiára essék szét, és ha már ők maguk nem kaparinthatják meg a koronát, kerüljön az egy harmadik fejére. E célból épp fivéremet látnák legszívesebben a trónon.” *(V.Károly levele nagynénjének, Margit németalföldi régensnek, 1519. március 5.)*

„Tomorival való beszélgetésem után levél érkezett az udvarhoz a lengyel követtől, aki most tért vissza Törökországból. Azt jelenti a követ, hogy a török hadikészülődéséhez nem fér kétség, s hogy ő szóba hozta a nagyvezér előtt a Magyarországgal kötendő fegyverszünetet, de erre Ibrahim nagyvezér azt felelte, hogy semmi szükség nincsen Magyarországról beszélni, mert Magyarország egész más rovatba tartozik, mint Lengyelország. „Gondoljatok a magatok ügyeivel. Hagyjátok Magyarország dolgait.” De aztán később hozzátette „Minthogy a ti királyotok rokona a magyar királynak, ha a ti királyotok ajánlaná a szultán figyelmébe a magyarokkal való fegyverszünetet, lehet, hogy meghallgatná, én ugyan nem hiszem.” Az erdélyi vajda is azt írja az udvarba, hogy a törökök háborúra készülődnek, mégpedig – ahogy ezt kémei jelentik – csakis Magyarország ellen...
(A magyarok) ... azt megtehetik, hogy egyszer megütközzenek, de akkor vereséget is fognak szenvedni; hiszen nincs egyetlen megerősített állásuk, hol fejüket lehajthatnák, hogy fellégyenek s megvárják a többi keresztény fejedelem segítségét. De ha volna is ilyen várak, honnan várhatnának segítséget? Német földről, hol mindenütt viszályok dúlnak s hol nincs többé alattvalói engedelmség, nincs fejedelmi tekintély? ... Vagy talán Lengyelországtól, mely éppen most kötött fegyverszünetet a törökkel öt évre?” *(Burgio pápai követ jelentése, 1526. január 18.)*

„Ibrahim, ismét más fortélyhoz folyamodva, azt mondta, hogy Szolimán nevében ő a várat neki ajándékozta azzal a feltétellel, ha nem tagadja meg azt, hogy testőrkatonaságának egy részét oda bevezetteti, hogy a falakon néhányszor az egy Allahnak nevét kiáltsák... Azután ők visszatérnek, s nemsokára, felhagyva az ostrommal és felszedve a tábort, mindnyájan szultánjukkal Károly császár és Ferdinánd király táborának ostromlására megindítják csapataikat. Megtudva ... a szultán nem kis félelemmel, hogy Károly hatalmas hadifelszereléssel Bécshez közeledik.” *(Istvánffy Miklós Kőszeg ostromáról)*

„Minthogy pedig felséges János királynak most sem felesége, sem gyermekei nincsenek, ha Isten kiszólítaná az árnyékvilágból, még volna is akkor fia, az ország és a keresztény világ üdvére való tekintetből, ... hogy ezáltal végre már vége legyen annak a sok bajnak, amelyet ez az ország az elmúlt évek alatt s már régebben is szenvedett... beleegyezett abba, hogy halála után az egész magyar birodalom összes országaival, tartományaival s alávetett részeivel ... mireánk, vagy ha mi időközben meghalnánk, fiúnkra szálljon és maradjon ...”
(váradi béke, 1538)

Értékelés szempontjai	Elérhető pont	Elért pont
Feladat megértése	0-3	
Tartalom (adatgazdagság, kifejtettség)	0-10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	0-2	
	0-15	

2. Mutassa be a források és saját ismeretei alapján a Szent Szövetség rendszerének működését és a kihívásokra adott reakcióit az 1840-es évek elejéig! (15 pont)

„1. A Szentírás azon pontjainak megfelelően, melyek minden embernek megparancsolják, hogy egymást testvéreknek tekintsék, a három szerződő uralkodó egy igaz és feloldhatatlan testvériség köteléke által egyesítve, magukat honfitársnak tekintvén, egymásnak minden alkalommal és minden helyen segítséget és támogatást fognak nyújtani: alattvalóikkal és hadseregeikkel szemben családapáknak tekintik magukat; és őket ugyanannak a testvériségnek a szellemében fogják kormányozni, melyek a vallás, a béke és igazság védelmére lelkesítik.” *(A Szent Szövetség alapokmánya, 1815)*

„Semmiféle elvre nem támaszkodva, sem a trónöröklési jogra, sem a nemzeti érdekre, sem a nép akarására, figyelmen kívül hagyva úgy a földrajzi körülményeket, mint az általános érdekeket ez a tiszteleltre méltó gyűlés (a bécsi kongresszus) csupán az erősebb jogán cselekedett, és politikai intézményt emelt mindennemű erkölcsi alap nélkül.”

(Cavour, későbbi piemonti miniszterelnök, 1848)

„(a győztes hatalmak) felújítják találkozóikat ... abból a célból, hogy közös érdekeikről tanácskozzanak, és mérlegeljék mindazon intézkedéseket, amelyek a legüdvösebbek lesznek a nemzetek nyugalma és virágzása, valamint a béke megőrzése érdekében.”

(A Négyes Szövetség alapokmányából, 1815)

„Ha tudtam volna, hogy így vágnak egy alkotmányra, már régen megkaphatták volna.”

(Ferdinánd nápolyi király, 1821)

„A forradalom Oroszország küszöbén áll, de esküszöm, amíg élek, be nem lép.”

(I. Miklós cár, 1825)

„Csupán egyetlen komoly probléma van Európában, a forradalom. (...) Két szó elég ahhoz, hogy rosszat teremtsen: a két szó, amely semmit nem jelent, ám elbűvöli az álmodozókat ürességével. Ezek a szavak: Szabadság és Egyenlőség.” *(Metternich, 1832)*

„Itália csupán egy földrajzi kifejezés.”

„Amíg a három uralkodó egyezsége érvényes, a világnak van esélye a biztonságra.”

(Metternich, 1833)

„S Marathon a tengerre néz:

Ott álmodoztam én,

Hogy még Görög hon szabad lész.”

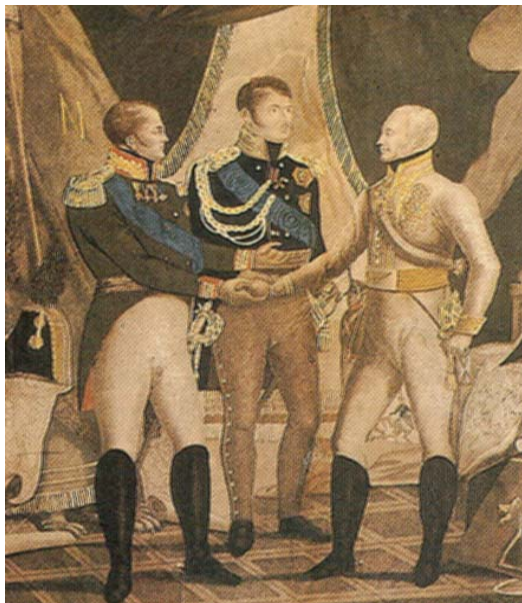
(Lord Byron)

„... amit nap mint nap hallunk a Török Birodalom hanyatlásáról, miszerint az csupán egy hulla, vagy kiszáradt fárönk, és így tovább, az szintiszta ostobaság.”

(Lord Palmerston, brit külügyminiszter, 1841)

Európa 1815-ben

A Szent Szövetség megalapítói

Párizs, 1830 július

Értékelés szempontjai	Elérhető pont	Elért pont
Feladat megértése	0-3	
Tartalom (adatgazdagság, kifejtettség)	0-10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	0-2	
	0-15	

11. évfolyamos (rendes érettségi előtt egy évvel állóknak) feladatok

3. Mutassa be a források és saját ismeretei alapján a Habsburgok politikájának alakulását a magyar polgári átalakulással és önállósodással kapcsolatban a reformkor idején! (15 pont)

„Egész politikai pályafutásomat kellene megtagadnom, hogy egyáltalán meghallgassam.” *(Metternich Széchenyiről)*

„Az állam építményén ne módosíts semmit, uralkodj, és ne változtass semmit; tartsd magad szorosan és megingathatatlanul az alapelvekhez, amelyek betartásával én a monarchiát nemcsak a kemény idők viharain keresztül vezettem, hanem a világ szemében dicsőséggel megőriztem... Légy bizalommal Metternich hercegehez...” *(I. Ferenc politikai végrendelete V.Ferdinándnak)*

„Ha valamely kormányzék a sajtószabadságot eltörli, cselekedeteit a közönséget ítélete alá eresztetni fél, s ki ettől fél, annak cselekedetei igazságtalanok...” *(Kossuth felszólalása Zemplén megye közgyűlésén 1832-ben)*

„Van-e nagyobb szerencsétlenség statusemberre nézve, mint hajlam, szabad választás, vagy körülmények által nyújtott oly helyzet, melyben agitáció útján „alulról felfelé” vala kénytelen változtatási eszméinek sikerét eszközölni?” *(Dessewffy Aurél cikke a Világ című folyóiratban, 1841)*

„Miután a conservatív párt saját kívánataiban s elveiben magát a mostani, alkotmányos és törvényes úton haladó kormánnyal már az életben tényleg s valósággal azonosította, annál fogva ugyan ezt itt a jelenlevők kinyilatkoztatván, azon elvet állítják fel, hogy míg a kormány azon ösvényen maradand, melyen az most van, s oly kezekben lesz, melyek arról, hogy a jelen ösvényen megmaradni fog, kezeskednek: mind addig minden alkotmányos és törvényes úton készek azt, valamint az ő törvényes organumait és törvényes tekintélyét is az ő többségökkel gyámolítani.” *(A Konzervatív Párt programjából, 1846)*

„Nem akarjuk mi hazánk érdekeit az összes monarchia egységének s biztos fennállhatásának érdekeivel ellentétbe hozni; de, másrésztől törvénnyel, igazsággal s méltányossággal ellenkezőnek tartjuk, midőn Magyarország érdekei bármely egyes tartományok érdekeinek jogtalanul alárendeltetnek, - mint ez az ipar és kereskedési viszonyainkra nézve már hosszú időtől fogva folyamatosan történik. Készek vagyunk mi az örökös tartományok érdekeivel netalán ellenkezésben álló magyar érdekeknek igazság és méltányosság alapján lehető kiegyenlítésére kezdet nyújtani, de abban soha meg nem egyezünk, hogy az összes kormányzatsai rendszer egységének, mit némelyek a monarchia egysége gyanánt szeretnek fölül emlegetni, minden érdekeink, még alkotmányosságunk is feláldoztassanak...” *(Az Ellenzéki Nyilatkozatból, 1847)*

„A magyar politikai égen az utolsó években feltámadt sötét felleg felé vonulnak pillantásaim, oly sötét felleg felé, melynek vihara hiszem, hogy alááshatja nemzetünket..., és ezen fekete felhő: az adminisztratori rendszer... Az adminisztratorok elfogadván – nem tudom honnan, de azt hiszem, a kormánytól – fizetésüket, ezáltal lekötelezettjei lettek a kormánynak, és mint lekötelezettjei kötelesek pártját nevelni, mit ha nem tesznek, akkor nem maradhatnak meg helyükön.” *(Podmaniczky Frigyes országgyűlési beszéde, 1847)*

Értékelés szempontjai	Elérhető pont	Elért pont
Feladat megértése	0-3	
Tartalom (adatgazdagság, kifejtettség)	0-10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	0-2	
	0-15	

4. Elemezze a források és saját ismeretei alapján az ipari forradalom társadalmi következményeit és a korai munkásmozgalom megjelenését a XIX. század első felében Nyugat-Európában! (15 pont)

„... a bekerítés legkárosabb hatása az lesz, hogy csaknem teljesen elnéptelenedik községük, amelyben olyan sok most bátor és merész kisgazda, akiket nagy tömegekben a szükség és a munka hiánya a kézműves városokba űz, ahol a szövőszék vagy kovácstűzhely mellett már a foglalkoztatás módja is hamarosan felemészti erejüket ...” *(A northamptonshire-i Raunds község gazdáinak folyamodványából, 1797)*

„Mért jutottam ide, s velem együtt öfelségének hatszázezer becsületes, hűséges és szorgalmas híve ... mért űztek el bennünket ... szeretett vidéki házunkból? Először komor, zárt városokba kerültünk, s fokozatosan leszorultunk a pincékbe és odúkba ... először az élet szerény kellékei fogytak el, aztán már a ruházat s végül az élelem... A kapitalista rabszolgát talált, mely helyettesíti az emberi munkát és találékonytságot; ma már legjobb esetben vigyázunk a gépre, de még ez a foglalatosság is kicsúszik a kezünkől az asszony és a gyerek kezébe...” *(Benjamin Disraeli: Sybil vagy a Két Nemzet)*

„...A műhelyekben a munkások 12 órát dolgoznak..., munkájuk teljes figyelmet igényel és megkívánja a fizikai energia szüntelen felhasználását. Ez olyan munka, amely versenyez a géppel ... A munkások háztartásukat elhanyagolják, a meleg tűzhely ismeretlen előttük ... A lakások piszkosak, kényelmetlenek, szellőtlenek, nedvesek ... Liverpoolban, amely terjedelméről és gazdagságáról híres, 35-40 ezer ember lakik az utca szintje alatt – pincékben, amelyekből teljesen hiányzanak a csatornák ... Bár téves lenne az a hit, hogy valamennyi munkás ilyen körülmények között él ... de még tévesebb lenne annak feltételezése, hogy a néptömegek részt vesznek abban, amit „az idők javulásának” szoktak nevezni.”

(W. Johnston: Anglia társadalma és ipara a XIX. század közepén)

„Maga London... egyre szélesebben terpeszkedett, mert lakossága a XIX. század fordulójától számított fél évszázad alatt megkétszereződött, s külvárosaival együtt 1850-re elérte a két és fél milliót ... átalakult, itt-ott megszépült, máshol sokasodtak szeplői ... a változás mozdította ki a kereskedőket régimódi lakásukból. 1800-ban százötvenezer lakosa volt a Citynek, ma /1970-es évek/ ötezer. Ma a Cityben nem laknak, csak dolgoznak. *(Randé Jenő: A gépek forradalma)*

„A munkások támadásait példátlan nélkülözések szülték: csak a teljes nyomor űzhette a nép széles, valamikor tisztességes és szorgalmas seregét ilyen kockázatos vállalkozások végrehajtására. Önök ezeket az embereket csőcseléknek nevezik. Tudják-e, hogy mivel tartozunk ennek a csőcseléknek? Ez a csőcselék dolgozik ... amely lehetővé tette, hogy Önök kihívják az egész világot. De ez a csőcselék Önöket is kihívhatja ...” *(A költő Lord Byron felszólalása a parlament „géprombolás-vitájában”, 1812)*

„Az általános férfiszavazat kérdése... annyit jelent, hogy az ország minden munkásának joga van egy jó kabátra és kalapra, jó tetőre a feje fölött, arra, hogy jó ebéd legyen az asztalán, ne dolgozzék többet, mint amennyit jó egészséggel bír, annyi bérért, amennyi nyugodt életet biztosít ... amelyre minden tisztességes embernek joga van.” *(Joseph R. Stephens „a szegények papja” 1836)*

Értékelés szempontjai	Elérhető pont	Elért pont
Feladat megértése	0-3	
Tartalom (adatgazdagság, kifejtettség)	0-10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	0-2	
	0-15	

12. évfolyamos (rendes érettségi előtt állóknak) feladatok

3. Mutassa be a források és saját ismeretei alapján a cári Oroszország hódító politikájának belső és külső okait, a terjeszkedés irányait! Térjen ki az Orosz Birodalom gazdasági, valamint világpolitikai korlátaira (behatároltságára) a XIX. század második felében (1905-ig)! (15 pont)

„Miután Konstantinápolyt elfoglalták az oszmánok, Moszkva maradt az egyetlen szabad orthodox központ ... Bizánc örökébe így Moszkva lépett, hiszen ... kizárólag rá hárult a pogányokkal és az eretnekekkel szembeni küzdelem, a keresztény világ védelme. Az orosz lett Isten választott népe ... politikai és vallási téren is a Második Róma, azaz Bizánc örököse.” /Radnóti Klára: *A Nyugat és Oroszország ... a híradások tükrében/*

„Oroszország is világpolitikai feladatokat követ és rendkívül megnehezíti saját nemzetközi helyzetét közép-ázsiai és távol-keleti hódításaival. Mindezek a körülmények a XVIII. és XIX. századi Oroszországot bevonják egy egész sor háborúba, amelyek folytonosan fenntartják és tovább növelik a katonai ereje és kiadásai közötti feszültséget... Lengyelország felosztásával és a Fekete-tenger vidékének Oroszországhoz kapcsolásával az orosz politika régi céljai végre megvalósultak. De az orosz politika hódító jellege ezután sem változott...Még veszélyesebbnek mutatkozott Oroszország gyors támadó mozgása Ázsiában. Így ... sem gyengült, egyetlen pillanatra sem, a katonai erő növelésének szükségessége.” (Pavel N. Miljukov: *Az orosz kultúra történetének alapvonásai*)

„Ez a két jelenség: a háború és a reformok ok-okozati összefüggésben vannak egymással. A reformok bevezetésének egyik oka a háború volt. Az államra csapást jelentő folyamatos háború feltárta azokat a hiányosságokat, amelyekről az orosz állam szenvedett. ... Ezek a hiányosságok hozták felszínre a javítás szükségességét. Ily módon a háború volt a ... reformok legfőbb mozgatója.” (M.M. Bogoszlovskij: *Oblasznaja reforma Petra Velikogo*)

„Bulgária önkormányzattal rendelkező és adózó fejedelemséget alkot, keresztény kormánnyal és belföldi hadsereggel. Bulgária végleges határait külön orosz-török bizottság fogja megállapítani, még Ruméliának az orosz császári hadsereg által történő kiürítése előtt...” (A *San-Stefano-i békeszerződés 6.c. pontja*)

„A Balkán hegyektől délre alakítatik egy tartomány, amely „Kelet-Rumélia” nevet vesz fel, s mely ő császári felségének, a szultánnak közvetlen politikai és katonai fennhatósága alatt állva, közigazgatási autonómiát élvez” (A *berlini kongresszus jegyzőkönyvének 13.c. pontja*)

„A Kaukázus birtoklása a 19. századi nagyhatalmi rivalizálások legfontosabbika...az Európát Ázsiától elválasztó hegység kitűnő felvonulási területül szolgált a Közel- és Közép-Kelet felé ... éppen ezért létkérdéssé vált a határait kiterjesztő Oroszország számára az Észak-Kaukázus elfoglalása ... Jermolov tábornok, a kaukázusi orosz csapatok főparancsnoka az alábbi módon fogalmazta meg ... : „A Kaukázus egy hatalmas erőd, melyet félmillió helyőrség véd. A roham ellene túlságosan sokba kerül – tehát megostromoljuk.” (Kende Tamás: *Az orosz-csecsen harcok múltjából*)

„Miközben Franciaország a sebeit nyalogatja, Oroszország a szlávok mentőhorgonyává , egyedüli vezérlő csillagává változik, amely a német folyamtól képes őket megmenteni.” (Ny.J. Danyilevskij, 1871)

„A szlávok mind a mai napig nem dolgoztak ki közös szervezőelvet..... döntő szerepet fog benne játszani az a három tényező, amely Oroszország addigi története során erősnek bizonyult: a bizánci pravoszláv vallás, az önkényuralom és a földközösség.” (Konsztantyin Leontyev: *„A bizantizmus és a szlávok, 1876*)

Értékelés szempontjai	Elérhető pont	Elért pont
Feladat megértése	0-3	
Tartalom (adatgazdagság, kifejtettség)	0-10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	0-2	
	0-15	

4. Ismertesse a forrás és ismeretei alapján Gömbös Gyula kormányának kísérletét a magyar kül- és belpolitika vonalvezetésének megváltoztatására! (15 pont)

„1. Politikánk célja a magyar nemzet megerősítése, a nemzet minden tagja részére az elérhető legnagyobb anyagi és szellemi jólét biztosítása.

Mivel ez a cél csakis szilárd alapokon nyugvó, határozott célkitűzésekkel dolgozó s erőteljes központi akarat által irányított független nemzeti állam keretén belül valósítható meg, politikánk közvetlen feladatául az öncélú nemzeti állam kiépítését tekintjük...

3. Minden békés eszközzel arra törekszünk, hogy a békeszerződés a jog és az igazság szellemében revízió alá vétessék. Súlyt helyezünk a kisebbségi jogok teljes érvényesítésére és nem zárkozunk el a dunai államok együttműködése elől.

4. Olyan országgyűlést akarunk, amely a nemzeti közvélemény hű tükrözője és emellett az ország minden rétegének képviselője.

5. Szükségesnek tartjuk a választójog reformját a titkosság elvének érvényesítése alapján, de a nagy nemzeti érdekek legmesszebbmenőbb megóvásával...

11. Jó, olcsó, gyors és a nép szellemétől átitatott közigazgatást akarunk, amely mindenkinek egyenlő mértékkel mér, és az állampolgárok teherviselő képességéhez szigorúan alkalmazkodik...

16. Rendezni óhajtjuk a tisztviselői illetmény- és nyugdíjügyet.

18. A magyar ifjúság jövőjének, érvényesülésének biztosítását a legsürgősebb nemzeti és szociális feladatok egyikének tartjuk, ezért az államigazgatás keretében is igyekezni fogunk a közigazgatásban túltengő magas állások lebontásával, és a racionalizálási elvek szemmel tartásával inkább kisebb állásokat szaporítani...

21. A pengő értékállóságát minden eszközzel biztosítani kívánjuk...

25. A gazdasági élet és különösen a termelés szempontjait fokozottabban figyelembe vevő, emellett igazságos és arányos közteherviselést biztosító és lehetőleg egyszerű adó- és illetékrendszert akarunk...

34. Közgazdaságunkat a magántulajdon elvén és a kapitalista termelés formái között akarjuk fenntartani. Utóbbinak a nemzet egyetemére káros kinövéseit erős kézzel igyekezünk lenyesni...

37. Termelésünk és fogyasztásunk összhangba hozását és nemzetünk megélhetési viszonyainak javítását nem a tömegek életszínvonalának lesüllyesztésével, hanem olyképp akarjuk megoldani, hogy az összes termelőerők serkentésével, helyes szervezéssel és tevékenységünknek a szükségletekhez történő irányításával minél több valódi értéket produkáljunk...

47. Mezőgazdasági termelésünket fokozatosan át akarjuk állítani. Egyrészt nagyobb tömegek eltartására alkalmas exportképes művelési ágakra, másrészt olyan művelési ágakra, melyek ipari termelésünknek nyersanyagot szolgáltatnak...

51. A birtokmegosztás egészséges kialakításának előmozdítása végett egészséges telepítési politika kezdeményezésére és végrehajtására fogunk törekedni. Ebbeli törekvésünkben magasabb nemzeti érdeket tartva szem előtt, vigyázni fogunk arra, hogy a termelés folytonossága és eredményessége csorbát ne szenvedjen.” *(Részletek a Gömbös-kormány Nemzeti Munkatervéből, 1932)*

Értékelés szempontjai	Elérhető pont	Elért pont
Feladat megértése	0-3	
Tartalom (adatgazdagság, kifejtettség)	0-10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	0-2	
	0-15	

Pontösszesítő

Feladat	Elérhető pont	Elért pont
1. A középkori magyar állam bukásának külpolitikai okai, Magyarország kényszerpályája 1490-1541 között	0-15	
2. A Szent Szövetség rendszerének működése az 1840-es évek elejéig	0-15	
3. A Habsburg politika lépései a magyar polgári átalakulással, önállósodással szemben	0-15	
4. Az ipari forradalom társadalmi következményei, korai munkásmozgalom	0-15	
3. Az Orosz Birodalom hódításainak okai és korlátai a XIX. század második felében	0-15	
4. A Gömbös-kormány kísérlete a kül- és belpolitikai irányváltásra	0-15	
Összesen	60	

.....
Javítást végző
OKTV bizottsági tag
alíírása

.....
Javítást ellenőrző
OKTV bizottsági tag
alíírása